

Laki

räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä, asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 98/2013 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2019/1148, jäljempänä *lähtöaineasetus*, täydentävät säännökset.

2 §

Toimivaltainen viranomainen

Poliisihallitus on toimivaltainen viranomainen lähtöaineasetuksen 5 artiklan 3 kohdassa ja 6 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa.

Tulli on toimivaltainen viranomainen tuonnin valvonnassa lähtöaineasetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.

3 §

Kansallinen yhteyspiste

Keskusrikospoliisi on kansallinen yhteyspiste lähtöaineasetuksen 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.

4 §

Lähtöainelupa

Lähtöaineasetuksen liitteessä I tarkoitettuja räjähteiden lähtöaineita voidaan tuoda, hankkia, pitää hallussa ja käyttää vain, jos Poliisihallitus on myöntänyt siihen luvan lähtöaineasetuksen 6 artiklan mukaisesti.

Lupa myönnetään enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Luvan sisältö rajoitetaan haetun käyttötarpeen mukaisesti. Luvasta peritään maksu.

Lupahakemuksen voi jättää Poliisihallituksen lisäksi myös poliisilaitokselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos lähtöaineasetuksen liitteessä I tarkoitettuja räjähteiden lähtöaineita tarvitaan esitetyn selvityksen perusteella ammatti-, liiket- tai elinkeinotoiminnassa.

5 §

Lähtöaineluvan myöntämisen edellytykset

Poliisihallitus voi myöntää lähtöaineluvan sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka esittää aineelle laillisen käyttötarkoituksen ja jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan kyseistä ainetta. Harkitessaan lähtöaineluvan myöntämistä Poliisihallituksen on huomioitava erityisesti lähtöaineasetuksen 6 artiklan 1 kohdassa mainitut seikat.

Poliisihallituksella on tarvittaessa oikeus saada hakijasta lääketieteellinen arvio, jos saatujen tietojen tai haastattelun perusteella on syytä epäillä luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta aineen hallussapitoon. Poliisihallituksella on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada lääketieteellisessä arviossa luvanhakijasta sellaiset terveystiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa hakijan sopivuutta aineen hallussapitoon.

Alle 18-vuotiaalle, joka täyttää 1 momentissa säädetty edellytykset, lähtöainelupa voidaan myöntää huoltajan suostumuksella.

6 §

Lähtöaineluvan peruuttaminen

Poliisihallitus voi peruuttaa lähtöaineluvan lähtöaineasetuksen 6 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Lähtöaineluvan peruuttamista koskevassa asiassa voidaan tarvittaessa suorittaa poliisilain (872/2011) 6 luvussa säädetty poliisitutkinta.

7 §

Kansallinen tarkastusviranomainen

Poliisi toimii lähtöaineasetuksen 11 artiklassa tarkoitettuna kansallisena tarkastusviranomaisena mainitun asetuksen 5, 6 ja 9 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa.

Tulli toimii lähtöaineasetuksen 11 artiklassa tarkoitettuna kansallisena tarkastusviranomaisena mainitun asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun tuonnin osalta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii lähtöaineasetuksen 11 artiklassa tarkoitettuna kansallisena tarkastusviranomaisena mainitun asetuksen 7 ja 8 artikloissa tarkoitetuissa tilanteissa.

8 §

Tarkastusviranomaisen kiellot ja määräykset

Jos lähtöaineasetuksen 3 artiklan 8 kohdassa tarkoitettu tavallinen kansalainen, 10 kohdassa tarkoitettu talouden toimija tai 11 kohdassa tarkoitettu verkossa toimiva markkinapaikka ei noudata mainitun asetuksen tai tämän lain säännöksiä, asianomainen tarkastusviranomainen voi kieltää tätä jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai muutoin määrätä täyttämään laissa säädetty velvoitteet.

9 §

Pois ottaminen ja hävittäminen

Poliisimiehellä ja Tullilla on tullitoimenpiteenä maahantuontia koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvonnan yhteydessä oikeus ottaa haltuunsa ilman lähtöaineasetuksen 5 artiklan 3 kohdassa mainittua lupaa tai lupaehtojen vastaisesti maahantuotavan tai hallussa pidetyn aineen.

Poliisimies voi ottaa luvan ja siihen liittyvät aineet haltuunsa, jos lähtöaineluvan voimassaolo on peruutettu lähtöaineasetuksen 6 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

Poliisin 1 ja 2 momentin nojalla haltuun ottaman omaisuuden käsittelyyn sovelletaan poliisilain 2 luvun 14 ja 15 §:ää. Tullin tämän pykälän 1 momentin nojalla haltuun ottaman omaisuuden käsittelyyn sovelletaan tullilain (304/2016) 81 §:ää.

10 §

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

Lähtöaineasetuksen 7 ja 8 artiklan noudattamisen valvontaa koskevista tilanteista Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään.

Uhkasakosta, teettämisuhasta ja keskeyttämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

11 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Tarkastusviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä lähtöaineasetuksen noudattamisen valvontaa varten välttämättömät tiedot:

- 1) lähtöaineluvan haltijalta;
- 2) lähtöaineasetuksen 3 artiklan 9 kohdassa tarkoitettulta ammattikäyttäjältä;
- 3) lähtöaineasetuksen 3 artiklan 10 kohdassa tarkoitettulta talouden toimijalta;
- 4) lähtöaineasetuksen 3 artiklan 11 kohdassa tarkoitettulta verkossa toimivalta markkinapaikalta;
- 5) toiselta tarkastusviranomaiselta.

Poliisilla ja Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus tehdä lähtöaineasetuksen ja tämän lain noudattamisen valvomiseksi tarvittavia tarkastuksia muualla kuin pysyväisluonteiseen asuamiseen käytetyissä tiloissa.

12 §

Henkilötietojen käsittely

Lähtöaineasetuksessa ja tässä laissa poliisille ja Tullille säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (616/2019) ja henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (650/2019).

Lisäksi henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) sekä tietosuojalaissa (1050/2018).

13 §

Uusista räjähteiden lähtöaineita koskevista rajoituksista päättäminen

Lähtöaineasetuksen 14 artiklan 1—3 kohdassa säädettyistä rajoituksista päättää valtioneuvosto.

14 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

15 §

Räjähteiden lähtöainerikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) hankkii, tuo, pitää hallussaan tai käyttää lähtöaineasetuksen liitteessä I tarkoitettua räjähteiden lähtöainetta ilman lähtöainelupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

2) laiminlyö tarkastaa liiketoimen tai muun luovutuksen yhteydessä, että lähtöaineasetuksen liitteessä I tarkoitettujen räjähteiden lähtöaineen ostajalla tai muulla vastaanottajalla on lähtöainelupa tai varmistaa että ostaja tai muu vastaanottaja tarvitsee ainetta elinkeino-, liike- tai ammattitoiminnassaan,

3) laiminlyö lähtöaineasetuksen 7 artiklassa tarkoitetun tiedottamisen toimitusketjulle,

4) laiminlyö säilyttää 7 artiklan 1 ja 2 kohdissa tarkoitetut tiedot 18 kuukauden ajan liiketoimen tekemisestä tai

5) laiminlyö elinkeinonharjoittajana liiketoimen tai sen yrityksen yhteydessä ilmoittaa lähtöaineasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta oman asiakkaansa epäilyttävästä liiketoimesta tai sen yrityksestä keskusrikospoliisille,

on tuomittava *räjähteiden lähtöainerikkomuksesta* sakkoon.

Räjähteiden lähtöainerikkomuksesta tuomitaan myös yksityishenkilö, oikeushenkilö tai elinkeinonharjoittaja, joka tahallaan laiminlyö ilmoittaa lähtöaineasetuksen liitteissä I tai II tarkoitettujen hallussaan olleiden räjähteiden lähtöaineen huomattavasta katoamisesta tai anastetuksi tulemisesta 24 tunnin kuluessa katoamisen tai anastuksen havaitsemisesta keskusrikospoliisille.

Lähtöaineasetuksen liitteissä I ja II tarkoitettuihin aineisiin rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa tämän lain 13 §:n nojalla annetuissa päätöksissä tarkoitetut aineet sekä liitteissä ja päätöksissä tarkoitettuja aineita sisältävät aineet ja seokset. Tätä pykälää ei sovelleta lähtöaineasetuksen 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2021.

Tällä lailla kumotaan räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä annettu laki (653/2014).

Helsingissä 15.1.2021

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Sisäministeri Maria Ohisalo